

Nässjö skogskyrkogård

Antikvarisk medverkan i samband med anläggande av ett muslimskt gravkvarter
Nässjö stad i Nässjö kommun, Jönköpings län, Växjö stift

Nässjö skogskyrkogård

Antikvarisk medverkan i samband med anläggande av ett muslimskt gravkvarter
Nässjö stad i Nässjö kommun, Jönköpings län, Växjö stift

Jönköpings läns museums dnr: 215/2016
Länsstyrelsens dnr: 433-4449-2016

Rapport och foto: Britt-Marie Börjesgård
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Distribution: Digital pdf

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

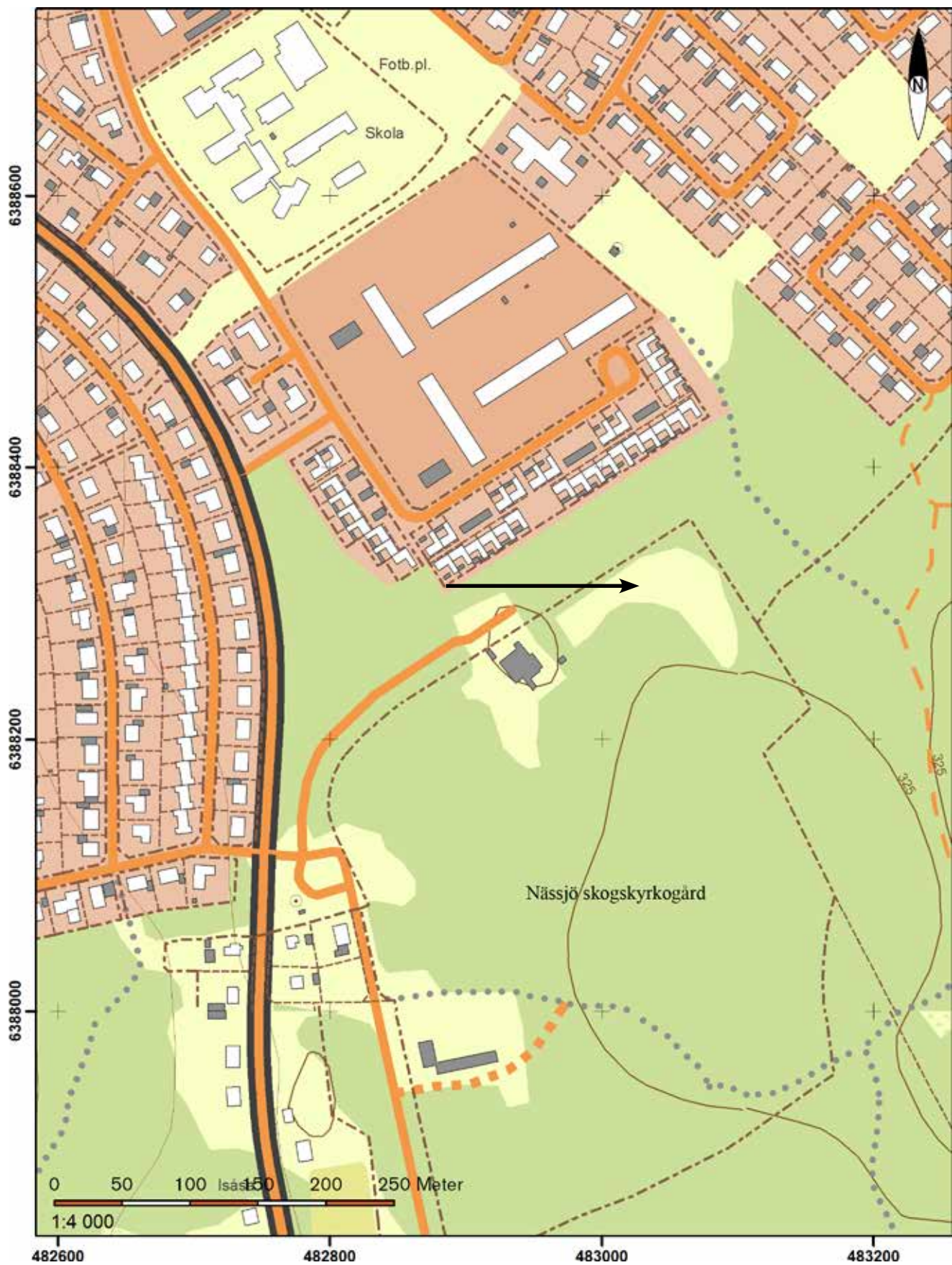
© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2021

Innehåll

Inledning.....	5
Syfte.....	5
Historik.....	5
Beskrivning inför åtgärder.....	6
Vidtagna åtgärder.....	7
Sammanfattning.....	9
Utvärdering.....	9
Administrativa uppgifter.....	10
Referenser.....	10
Arkiv.....	10
Tryckta källor och litteratur.....	10

Bilagor

Bilaga 1. Fotobilaga.....	11-12
Bilaga 2. Ritningar.....	13-14

Utdrag ur digitala fastighetskartan.

Inledning

Länsstyrelsen lämnade i beslut daterat 2016-08-03 tillstånd till anläggande av ett muslimskt gravkvarter på skogskyrkogården i Nässjö, dnr 433-4449-16. Tillståndet omfattade anläggningsarbeten i enlighet med handlingar upprättade av pastoratet genom Kenneth Claesson och Plan & Fasad AB, Mats Tellgren. Arbetena har genomförts successivt sedan beslutet 2016. Som villkor gällde att arbetena skulle ske med antikvarisk medverkan och dokumenteras.

Nässjö pastorat utsåg länsmuseum och Britt-Marie Börjesgård som antikvarisk medverkande som även har sammanställt rapporten.

Syfte

Syftet med åtgärden var att möta en önskan om tillgång till en muslimsk gravplats i Nässjö. Den antikvariska medverkan avsåg att dokumentera genomförda åtgärder.

Historik

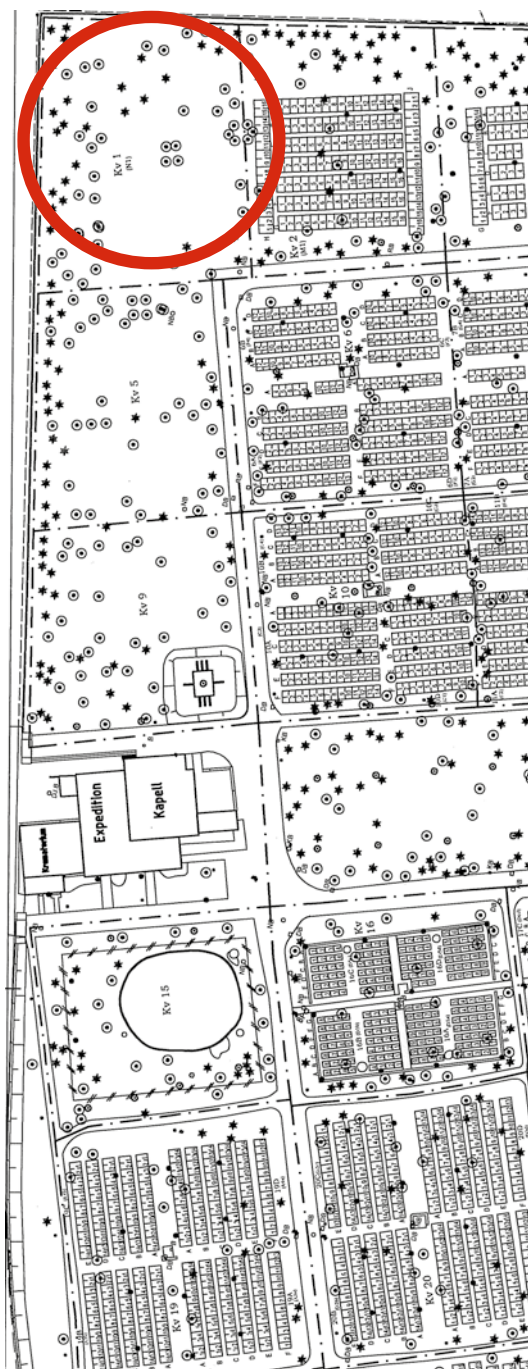
Skogskyrkogården i Nässjö anlades efter ritningar av dåvarande stadsarkitekten Wilhelm Ahlsén och stod klar att tas i bruk sommaren 1947. Planerna inrymde från början även ett kapell, inom församlingen var man dock inte i detta skede överens om byggnaden skulle innehålla ett krematorium eller inte. En plats iordningställdes för en framtida byggnad. Kapellkrematoriet som sedan kom att uppföras invigdes 1962. Byggnaden ritades av professor Sven Ivar Lind, efter en inbjuden arkitekttävling.

Kyrkogården är sedan 1996 tillsammans med kapellet och klockstapeln skyddad enligt särskilt beslut enligt KML kap 4, utifrån sina höga arkitektoniska kvaliteter.

Den muslimska föreningen i Nässjö hade uttryckt önskemål att kunna gravlägga sina medlemmar i hemorten. Förutsättningarna för ett muslimskt gravkvarter är att området ska vara avgränsat, att

Den tänkta platsen låg i förlängningen av grusgången i nordost.

Utsnitt ur gravkartan, med den aktuella ytan inringad.

marken ska vara torr och öppen samt att den ska vara jungfrulig, dvs att den inte tidigare ha nyttjats för gravsättningar. Vidare ska gravarna vara orienterade så att den döde vilar på kroppens högra sida med ansiktet vänt mot Mecka. Qibla är inom islam begreppet för böneriktningen mot Kaba i Mecka. Qibla är inritat i kompassrosen på ritningen, se bilaga 2.

Beskrivning inför åtgärder

På kyrkogårdens nordöstra del fanns ett större sammanhängande område som inte tidigare hade tagits i anspråk för gravsättning och som därmed var lämpligt för ändamålet. Området var dock något fuktigt.

Planen delar in området i två kvarter, ett i det nordöstra hörnet och det andra väster därom, längs med grusgången. Arbetena omfattade det första kvarteret.

Inför anläggandet märktes den tänkta platsen ut och de träd som skulle avverkas markeras.

Vidtagna åtgärder

Inför anläggandet har ett antal träd avverkats för att skapa en större öppen yta och stubbarna har grävts bort. Vidare har marken dränerats, både genom djup- och ytdränering då området var relativt fuktigt och när träden togs bort accentuerades detta. I samband med grävningen lades också en ledning ned för framtida möjlighet att sätta belysningsstolpar.

Pågående avverkning. Foto: Kenneth Claesson.

Stubbröjning. Foto: Kenneth Claesson.

Den röjda ytan, med en stubbe i förgrunden.
Foto: Kenneth Claesson.

Den röjda ytan inför arbetena. Foto: Kenneth Claesson.

Pågående avbaning och dräneringsgrävning. Foto: Kenneth Claesson.

Grävning för djupdränering. Foto: Kenneth Claesson.

Markytan har sedan såtts med gräs och kringgårdande häckar av tuja har planterats i två väderstreck, som avgränsning mot kyrkogården i övrigt. Två något högre tujor planterades för att markera entrén i förlängningen av kyrkogårdens norra grusgång. Mot kringliggande mark utgör fortsatt jordvallen och de bevarade träden i kanten mot skogen begränsningen. Arbetena har utförts av pastoratet i egen regi.

Vid delbesiktning september 2017 fanns det problem med ytvatten.

Sammanfattning

De aktuella arbetena har innefattat:

- Anläggande av ett muslimskt gravkvarter enligt upprättad plan-skiss.

Utvärdering

Länsmuseet har deltagit i samråd inför ansökan och under genomförandet genom antikvarie Britt-Marie Börjesgård. Anläggningen är skissad att kunna utföras i två etapper. Den första etappen är sedan en tid slutförd och kvarteret har tagits i bruk. I samband med ett besök på Skogskyrkogården den 28 november 2018 besiktigades utförda arbeten. Kenneth Claesson från pastoratet och antikvarie Britt-Marie Börjesgård deltog i besiktningen. Pastoratet hade utsett Jönköpings läns museum, Britt-Marie Börjesgård till antikvarisk medverkande.

Gravplatsen var i princip utförd enligt ritning. Någon grind i anslutning till ingången in till gravkvarteret hade dock inte monterats, då man upplevde att det skulle bli ett för stort brott mot karaktären i övrigt. Länsmuseet delade pastoratets syn vad gäller grinden och konstaterade att avvikelser i förhållande till ritningen inte påverkar kyrkogårdens kulturhistoriska värde menligt och att form och gestaltning följer förslagets grundtanke. De utförda åtgärderna kan anses vara i enlighet med länsstyrelsens beslut och godkändes därför.

Planen och ansökan omfattade två etapper och de genomförda arbetena utgjorde etapp ett med 133 gravplatser. Tidsaspekten mellan etapperna är dock lång då man beräknade att den första etappens gravplatser skulle täcka ett behov för cirka 16 år. Detta gör att en ny ansökan behöver lämnas in när det blir dags för nästa etapp då belutet gällde i fem år.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 433-4449-2016
Jönköpings läns museums dnr: 215/2016
Byggherre: Nässjö pastorat
Projektledare: Kenneth Claesson
Arkitekt: Plan & Fasad AB, Mats Tellgren
Antikvarisk medverkan: Britt-Marie Börjesgård
Rapportansvarig: Britt-Marie Börjesgård
Rapportgranskning: Anders Franzén
Län: Jönköpings län
Kommun: Nässjö kommun
Socken: Nässjö stad
Fastighetsbeteckning: Skogskyrkogården 1:1

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Arkiv

Jönköpings läns museum (JLM)

Handlingar rörande Nässjö skogskyrkogård.

Tryckta källor och litteratur

Lindgren, Anette. 2008. *Kulturbistorisk karakterisering och bedömning Skogskyrkogården i Nässjö*. Jönköpings läns museum, byggnadsvårdsrapport 2008:24.

Vid delbesiktning i september 2017 med den nyplanterade tujahäcken.

Bilaga 1. Fotobilaga

Fotografier tagna vid slutbesiktningen den 28 november 2018.

Gravplatsen ligger i förlängningen av grusgången i nordost.

Entrén markeras av två tujor som är högre än häcken i övrigt.

Häcken är planterad som avgränsning mot övriga gravkvarter. I områdets ytterkanter utgörs avgränsningen av den ursprungliga jordvallen som markerar kyrkogårdens utsträckning.

Vid slutbesiktningen var gravplatsen ianspråktagen med ett antal gravar i den nordöstra delen.

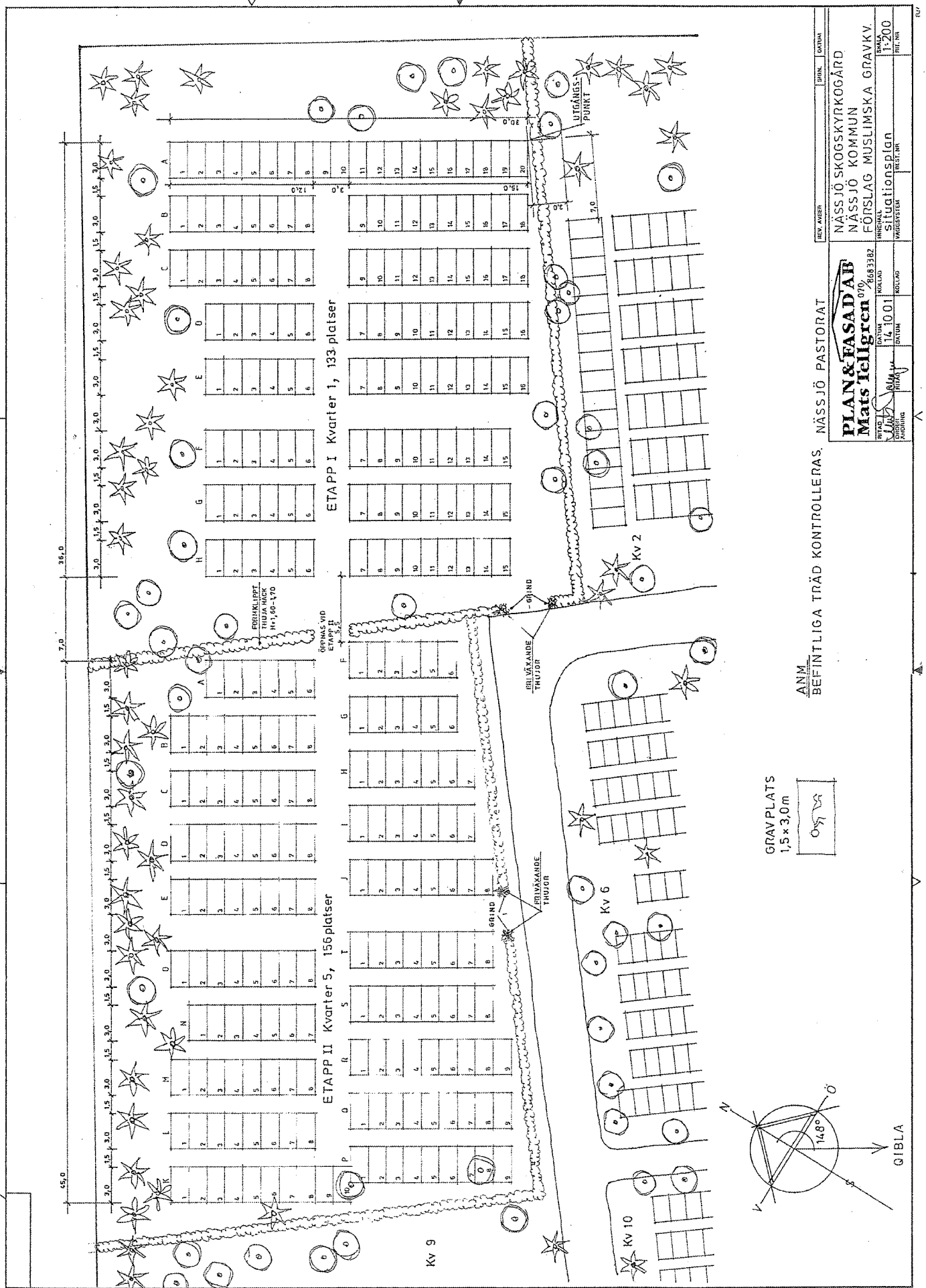

Översikt från grusgången i nordost.

Bilaga 2. Ritningar

Förslag på utformning av muslimskt gravkvarter.

Under 2016 och 2017 anlades ett muslimskt gravkvarter på ett tidigare icke nyttjat område i den nordvästra delen av Skogskyrkogården i Nässjö.

